

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εισήγηση στη Δ.Ε. της ΠΟΣΔΕΠ
16 Νοεμβρίου 2006

Αυτό που ανέδειξαν οι μαζικές φοιτητικές κινητοποιήσεις της περασμένης άνοιξης είναι η αγωνία των φοιτητών μπροστά στην προοπτική της ανεργίας και η απογοήτευση από την έλλειψη υποδομών, την ανοργανωσιά και τη χαμηλή ποιότητα των σπουδών. Την ίδια περίοδο, η έντονη αντίδραση των πανεπιστημιακών στις προτάσεις του Υπουργείου Παιδείας εξέφρασε την αγανάκτησή τους για την απαξιώτικη αντιμετώπιση των πανεπιστημίων εκ μέρους της Υπουργού, τη συνεχιζόμενη υποχρηματοδότηση της παιδείας και τον άκρατο παρεμβατισμό του Υπουργείου τα τελευταία χρόνια, ο οποίος καταλύει κάθε ίχνος ακαδημαϊκής και διοικητικής αυτοτέλειας. Η κοινή γνώμη, ενώ είδε με συμπάθεια τις κινητοποιήσεις, ιδιαίτερα μετά την προσπάθεια βίαιης καταστολής τους, παρακολουθεί με ανησυχία την κατάσταση του δημόσιου πανεπιστημίου, και πιστεύει στην αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων.

Η κυβέρνηση απέσυρε πολλές από τις αρχικές της σκέψεις, και κατέθεσε για διάλογο ένα προσχέδιο νόμου το οποίο, παρόλο που περιέχει κάποιες ενδιαφέρουσες προτάσεις, συνολικά χαρακτηρίζεται από γραφειοκρατικές ρυθμίσεις των διοικητικών και ακαδημαϊκών ζητημάτων. Το φθινόπωρο, η μεγάλη απεργιακή κινητοποίηση των δασκάλων και των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υποχρέωσε την κυβέρνηση να αναβάλει για το επόμενο έτος τη συζήτηση για το άρθρο 16 του συντάγματος και για το προσχέδιο νόμου. Στην πίεση της κοινής γνώμης για μεταρρυθμίσεις στην ανώτατη εκπαίδευση προστέθηκε και η έκφραση πολλών πανεπιστημιακών οι οποίοι, μέσω αρθρογραφίας στον τύπο, συλλογής υπογραφών, ή με τη διατύπωση και την υποβολή σε διάλογο συγκεκριμένων προτάσεων, απαιτούν μία ουσιαστική παρέμβαση και στο θεσμικό επίπεδο, για την αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου.

Η υψηλή ανεργία των πτυχιούχων οφείλεται κύρια στη στρεβλή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, η οποία περιορίζεται σε κλάδους χαμηλών απαιτήσεων, με περιορισμένη ζήτηση για προσωπικό με γνώσεις υψηλού επιπέδου. Η απαίτηση για νομοθετική κατοχύρωση 'εργασιακών δικαιωμάτων' δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημα της ανεργίας. Απαιτούνται δημόσιες πολιτικές που θα προσανατολίζουν τον ανταγωνισμό στην καινοτομία και θα ευνοούν την επένδυση σε αυτήν. Αν και η κύρια ευθύνη για την ανεργία των πτυχιούχων δεν βαρύνει τα πανεπιστήμια, είναι αλήθεια ότι το ελληνικό πανεπιστήμιο δεν δίδει την απαιτούμενη προσοχή

στην καλή προετοιμασία των πτυχιούχων του για να διεκδικήσουν την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στις γρήγορες αλλαγές που επιφέρει η ανάπτυξη της τεχνολογίας. Συχνά τα προγράμματα σπουδών περιορίζονται στην εδραίωση βασικών γνώσεων και τεχνικών, χωρίς να στοχεύουν να αναπτύξουν παράλληλα την ικανότητα αναζήτησης και αφομοίωσης νέας γνώσης.

Σχεδόν εικοσιπέντε χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου πλαίσιο για την ανώτατη εκπαίδευση πολλά έχουν αλλάξει στη θέση των πανεπιστημίων στην Ελλάδα. Έχει αυξηθεί ο αριθμός των φοιτητών, ο αριθμός των ιδρυμάτων και των προσφερομένων προγραμμάτων σπουδών. Η μαζικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης, απαραίτητη σε μία σύγχρονη κοινωνία, έχει αλλάξει ριζικά τη θέση των πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών, τα ενδιαφέροντα και τις προσδοκίες των φοιτητών. Επί πλέον, τα ιδρύματα που λειτουργούν αντιμετωπίζουν διαφορετικά προβλήματα, ανάλογα με τη γεωγραφική τους θέση, τα επιστημονικά αντικείμενα τα οποία θεραπεύουν, το μέγεθος και την ιστορία τους.

Στις σημερινές συνθήκες δεν είναι δυνατόν οι ίδιες ρυθμίσεις να είναι ικανοποιητικές σε όλες τις περιπτώσεις. Αντιθέτως, είναι αναγκαία η μέγιστη δυνατή αυτονομία των πανεπιστημίων σε ζητήματα ακαδημαϊκά, διοικητικά και οικονομικής διαχείρισης, ώστε ανάλογα με τις συνθήκες κάθε ιδρύματος, να εφαρμοστούν διαφορετικές λύσεις και να αναδειχθούν οι βέλτιστες.

Ως πανεπιστημιακοί που ενδιαφερόμαστε να διαφυλάξουμε το κύρος του δημόσιου πανεπιστημίου στην Ελλάδα, στοχεύουμε να ανατρέψουμε το αρνητικό κλίμα το οποίο έχουν δημιουργήσει οι άστοχες ενέργειες της Υπουργού, και να συνεισφέρουμε στο διάλογο για τα βασικά θέματα της απαραίτητης μεταρρύθμισης στην ανώτατη εκπαίδευση.

Οι γενικές κατευθύνσεις

Οι απαραίτητες κατευθύνσεις για την αναβάθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου στην Ελλάδα είναι

- Σημαντική και σταθερή αύξηση της χρηματοδότησης στο πλαίσιο συγκεκριμένου προγραμματισμού για την ανώτατη εκπαίδευση.
- Ακαδημαϊκή και διοικητική αυτοτέλεια
- Διαφάνεια, έλεγχος των αποτελεσμάτων, αξιολόγηση της μεθοδολογίας και ανάδειξη των βέλτιστων λύσεων.

Με βάση αυτό το τρίπτυχο πρέπει να εξεταστούν οποιεσδήποτε προτάσεις για μεταρρυθμίσεις. Πρέπει να επισημάνουμε ότι η αυτοτέλεια δεν αποτελεί, από μόνη της, λύση στα προβλήματα των πανεπιστημίων. Είναι όμως απαραίτητη προϋπόθεση για να δημιουργηθεί το κατάλληλο κλίμα και να ξεκινήσει η επίλυση των προβλημάτων.

Οι μέχρι τώρα κατατεθειμένες προτάσεις (ΕΣΥΠ, ΥΠΕΠΘ, Συνόδου Πρυτάνεων) περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για σημαντικά ζητήματα. Αν και κάποιες από τις επί μέρους ρυθμίσεις είναι εύστοχες, οι προτάσεις δεν

αποτελούν ικανοποιητική βάση για τον απαιτούμενο διάλογο, καθώς είτε αναφέρονται γενικά στην ανάγκη αυτονομίας χωρίς να εξειδικεύουν (ΕΣΥΠ, Σύνοδος Πρυτάνεων) είτε βρίσκονται στην αντίθετη κατεύθυνση, του γραφειοκρατικού ελέγχου των πανεπιστημίων (ΥΠΕΠΘ).

Προγραμματισμός - Χρηματοδότηση

Η πρόταση για τετραετή προγραμματισμό κάθε ιδρύματος μπορεί να είναι θετική, αρκεί να εξασφαλίζεται η δέσμευση της πολιτείας για τη χρηματοδότηση του συμφωνημένου σχεδίου ανάπτυξης και η απαραίτητη αυτονομία του πανεπιστημίου στην οικονομική διαχείριση μέσα στα πλαίσια του προγραμματισμού. Το τετραετές σχέδιο ανάπτυξης του πανεπιστημίου εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων και μπορεί να περιλαμβάνει ζητήματα όπως:

- ανάπτυξη των υποδομών του ιδρύματος και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών·
- δημιουργία νέων Τμημάτων ή ενίσχυση νέων ερευνητικών ή εκπαιδευτικών κατευθύνσεων·
- συνολικό αριθμό εισακτέων, και αριθμό εισακτέων σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις ειδικού ενδιαφέροντος.

Το σχέδιο θέτει στόχους για τα επόμενα 4 χρόνια και εξειδικεύεται σε ετήσια βάση. Μετά την έγκριση του τετραετούς σχεδίου υπογράφεται προγραμματική σύμβαση μεταξύ του πανεπιστημίου και του Υπουργείου, ενώ η υλοποίηση του προγραμματισμού ελέγχεται από τη Σύγκλητο.

Αυτοτέλεια

Η ακαδημαϊκή αυτοτέλεια του ιδρύματος πρέπει να εξασφαλίζει:

- τη δυνατότητα να αποφασίζει, μέσα σε γενικά καθορισμένα πλαίσια, την ακαδημαϊκή διάρθρωση σε Σχολές και Τμήματα, και τη θέσπιση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, στο επιστημονικό αντικείμενο ενός Τμήματος ή διατμηματικά·
- τη δυνατότητα να αποφασίζει, μέσα σε γενικά καθορισμένα πλαίσια, τις διαδικασίες εκλογής και εξέλιξης μελών ΔΕΠ, π.χ. συμμετοχή εξωτερικών εκλεκτόρων ή μελών εισηγητικών επιτροπής, χρήση εισηγητικών επιστολών, κλπ·
- τη δυνατότητα να αποφασίζει για τον αριθμό εισακτέων και τα κριτήρια εισαγωγής σε κάθε πρόγραμμα σπουδών, την οργάνωση των σπουδών και τις προϋποθέσεις απονομής πτυχίου.

Με τις επιλογές του σε αυτά τα ζητήματα και πολλά άλλα, και την κατάρτιση του αντίστοιχου Εσωτερικού Κανονισμού, κάθε Ίδρυμα, Σχολή και Τμήμα διαμορφώνει την ακαδημαϊκή του φυσιογνωμία, στοιχείο απαραίτητο για την καθιέρωση ακαδημαϊκής δεοντολογίας σε πανελλαδικό επίπεδο. Παράλληλα, η διαφάνεια σε αυτές τις διαδικασίες, εξασφαλίζει τη δυνατότητα ελέγχου της τήρησης της δεοντολογίας από την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Ανάλογες δυνατότητες πρέπει να προσφέρονται για τη διοικητική οργάνωση του ιδρύματος, μέσα σε ένα γενικά προσδιορισμένο πλαίσιο.

Διαφάνεια - Αξιολόγηση

Το διαδίκτυο προσφέρει τη δυνατότητα να καταχωρούνται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό και ερευνητικό έργο των πανεπιστημίων, και ειδικότερα για την ενημέρωση των μαθητών του Λυκείου και των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών.

Στη διαδικασία του περιοδικού προγραμματισμού περιλαμβάνεται ο έλεγχος των αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση κάθε ιδρύματος και κάθε επί μέρους μονάδας, θα επιτρέπει τον εντοπισμό προβλημάτων, την ανάληψη βελτιωτικών μέτρων και την ανάδειξη βέλτιστων λύσεων στις συνθήκες κάθε ιδρύματος. Κάθε 4 χρόνια το πανεπιστήμιο συντάσσει έκθεση αυτοαξιολόγησης, αναφερόμενη στη συνολική κατάσταση του ιδρύματος, ενώ ακολουθεί και εξωτερική αξιολόγηση από πενταμελή επιτροπή διακεκριμένων επιστημόνων από την Ελλάδα ή και το εξωτερικό.

Άλλα κεντρικά ζητήματα

Έχοντας κατά νου τις προηγούμενες κατευθύνσεις, ας εξετάσουμε μερικά από τα σημαντικότερα ζητήματα και τις προτάσεις που έχουν κατατεθεί.

Άρθρο 16

Γιατί τίθεται τώρα, ως επείγον, το ζήτημα της αναθεώρησης του άρθρου 16; Όσα λέγονται, για δήθεν αναβάθμιση των σπουδών, ως συνέπεια του ανταγωνισμού, είναι ανυπόστατα. Αρκετοί θα παρατηρήσουν ότι η φράση «η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται» δεν χρειάζεται να υπάρχει στο Σύνταγμα μίας σύγχρονης δημοκρατικής χώρας. Είναι όμως βέβαιο ότι εάν, στις παρούσες συνθήκες, τροποποιηθεί το άρθρο 16, χωρίς να υπάρχει ένα αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο θα μπορούσε να ελέγξει και να πιστοποιήσει τα ήδη λειτουργούντα ιδιωτικά Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών, το αποτέλεσμα θα είναι η υποβάθμιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα συνολικά. Εξ άλλου, καθώς ούτε η κυβέρνηση ούτε η αξιωματική αντιπολίτευση έχουν αποσαφηνίσει τη θέση τους, παραμένει βάσιμη η υποψία ότι πρόθεσή τους δεν είναι απλώς η απαλοιφή της παραπάνω φράσης, αλλά η γενικότερη αναδιατύπωση του άρθρου, ώστε να περιορίζεται η υποχρέωση του κράτους να προσφέρει δημόσια ανώτατη εκπαίδευση σε όσους την επιθυμούν.

Άσυλο

Το Πανεπιστημιακό Άσυλο πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να κατοχυρώνει την ελεύθερη διακίνηση ιδεών και την επιστημονική έρευνα, αλλά ταυτόχρονα να προστατεύει και το δικαίωμα στη γνώση, τη μάθηση και την εργασία όλων των μελών του πανεπιστημίου. Οι αποφάσεις για ζητήματα που συνδέονται με το Άσυλο λαμβάνονται από τη Σύγκλητο, ενώ σε έκτακτες περιστάσεις μπορεί να αναλάβει πρωτοβουλία το Πρυτανικό Συμβούλιο, υπό τον όρο ότι η απόφαση θα επικυρωθεί στη συνέχεια από τη

Σύγκλητο, ενώ σε περίπτωση μη επικύρωσης το Πρυτανικό Συμβούλιο παραιτείται και προκηρύσσει εκλογές.

Εκλογή οργάνων διοίκησης

Η συμμετοχή των φοιτητών στα κοινά είναι ζητούμενο και όχι πρόβλημα, καθώς η καλλιέργεια του δημοκρατικού φρονήματος των νέων αποτελεί σημαντική λειτουργία των πανεπιστημίων. Πρόβλημα όμως συνιστά ο τρόπος συμμετοχής των φοιτητών στις εκλογές πρυτανικών αρχών, μέσω διορισμένων εκπροσώπων, που οδηγεί σε στρέβλωση των δημοκρατικών κανόνων. Προτείνεται η άμεση συμμετοχή των φοιτητών στις εκλογές, και ο υπολογισμός των ψήφων με συντελεστή βαρύτητας (50% για μέλη ΔΕΠ, 40% για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, 10% για το υπόλοιπο προσωπικό του ιδρύματος) και με αναγωγή στο ποσοστό συμμετοχής κάθε ομάδας στην ψηφοφορία.

Έλεγχος οικονομικών

Είναι θετική η πρόταση για περιορισμό της θεώρησης από τον πάρεδρο ή το ελεγκτικό συνέδριο στον έλεγχο της νομιμότητας των δαπανών, και όχι στον έλεγχο σκοπιμότητας, η οποία είναι αρμοδιότητα των συλλογικών οργάνων του ιδρύματος. Πρέπει όμως να εξεταστούν και άλλοι τρόποι ώστε να είναι πιο αποτελεσματική η διαχείριση των οικονομικών των πανεπιστημίων καθώς και μέτρα για την αναβάθμιση των διοικητικών στελεχών τους.

Σύνθεση φορέα διδασκόντων

Δεν υπάρχει λόγος να τροποποιηθεί η ισχύουσα δομή του φορέα διδασκόντων, με τις τέσσερις βαθμίδες μελών ΔΕΠ και τις προβλεπόμενες δυνατότητες μονιμότητας και εξέλιξης. Ειδικότερα πρέπει να αποτραπεί η προσπάθεια του Υπουργείου να καθορίζει με γραφειοκρατικό τρόπο τα γνωστικά αντικείμενα και να παρεμβαίνει με διάφορες αφορμές στη διαδικασία εκλογής.

Ένα ζήτημα που έχει συχνά προκαλέσει συζητήσεις είναι το κατά πόσον οι προκηρύξεις για εξέλιξη πρέπει να είναι κλειστές ή ανοικτές. Οι υποστηρικτές των ανοικτών προκηρύξεων επικαλούνται την αξιοκρατία, η πραγματικότητα όμως είναι ότι αυτές συχνά οδηγούν στην υποκρισία. Ειδικότερα όταν συνδυάζονται με μονιμότητα του υποψήφιου προσφέρουν ένα τρόπο αύξησης του αριθμού των μελών ΔΕΠ παρακάμπτοντας τον προγραμματισμό. Προτείνεται να είναι όλες οι διαδικασίες εξέλιξης κλειστές. Στα κριτήρια εξέλιξης μπορεί να λαμβάνεται υπόψιν το επίπεδο των υποψηφίων σε πρόσφατες συναφείς προκηρύξεις του Τμήματος.

Πλήρης και αποκλειστική απασχόληση

Τα μέλη ΔΕΠ οφείλουν να απασχολούνται πλήρως και αποκλειστικώς στα ιδρύματά τους. Διεκδικούμε να αμοιβονται ικανοποιητικά και να μην ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. Να επιτρέπεται μόνο η περαιτέρω απασχόλησή τους σε επιχορηγούμενα έργα και η αντίστοιχη βελτίωση των αποδοχών τους μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Έρευνας του πανεπιστημίου τους. Παράλληλα να προβλέπεται η μερική απασχόληση

όσων από τους διδάσκοντες έχουν βάσιμους λόγους να απασχοληθούν ταυτόχρονα σε άλλη αμοιβόμενη θέση ή να ασκήσουν επαγγελματική δραστηριότητα, χωρίς όμως να εμπλέκονται στο διοικητικό έργο των ιδρυμάτων.

ΠΔ407

Τα τελευταία χρόνια ο θεσμός των συμβασιούχων διδασκόντων εφαρμόζεται με अपαράδεκτο τρόπο καθώς οι συμβάσεις κατακερματίζονται για να εξασφαλιστεί «φτηνό» διδακτικό προσωπικό. Είναι απαραίτητο να κατοχυρωθούν καλύτερα τα εργασιακά δικαιώματα των συμβασιούχων.

Ο θεσμός είναι χρήσιμος τόσο για τα Τμήματα όσο και για τους νέους επιστήμονες. Τα Τμήματα έχουν την ευκαιρία να προσελκύσουν και να γνωρίσουν νέους ερευνητές, να ανανεώσουν ή να εμπλουτίσουν το πρόγραμμά τους. Στους νέους ερευνητές προσφέρεται η δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με διαφορετικά ερευνητικά περιβάλλοντα, να διευρύνουν τα ενδιαφέροντά τους, να «ωριμάσουν» επιστημονικά ώστε να διεκδικήσουν, εάν το επιθυμούν, θέση ΔΕΠ. Γι'αυτούς τους λόγους πρέπει να υπάρχουν θέσεις συμβασιούχων όχι μόνο στα νέα Τμήματα, αλλά και σε Τμήματα με επαρκές διδακτικό προσωπικό, εφόσον το επιθυμούν¹.

Συνήγορος των Πανεπιστημίων

Θετική είναι η πρόταση να ασκεί ο Συνήγορος του Πολίτη και τα καθήκοντα Συνηγόρου των ΑΕΙ.

Εκπαιδευτική διαδικασία

Η ποιότητα της προπτυχιακής εκπαίδευσης πρέπει να αναβαθμιστεί, καθώς αποτελεί τον κύριο λόγο ύπαρξης των πανεπιστημίων. Η θεωρία και η διεθνής εμπειρία επιβάλουν την προσαρμογή των προπτυχιακών σπουδών ώστε να μετακινηθεί το κέντρο του ενδιαφέροντος από τη διδασκαλία προς τη μάθηση. Αυτό όμως δεν μπορεί να γίνει με γραφειοκρατικά μέτρα αστυνόμευσης των διδασκόντων και των φοιτητών, όπως αυτά που προτείνονται στο Κεφάλαιο 4 του προσχεδίου του Υπουργείου, αλλά μόνο μέσα από διάλογο στα Τμήματα και στα προγράμματα σπουδών, ώστε να διαμορφωθεί ο εσωτερικός Κανονισμός και ο Οδηγός Σπουδών κάθε προγράμματος, λαμβάνοντας υπ'όψιν τις ιδιαιτερότητες του επιστημονικού αντικείμενου.

Συγγράμματα

Η πρόταση του Υπουργείου για τα συγγράμματα είναι ενδεικτική της όλης αντίληψής του: αυξάνει τη γραφειοκρατία με τη δημιουργία 'εθνικού καταλόγου πανεπιστημιακών συγγραμμάτων', χωρίς να αντιμετωπίζει

---

¹ Μία πρόταση μπορεί να είναι η ακόλουθη:

Σε Τμήματα με λιγότερα από 20 μέλη ΔΕΠ, προκηρύσσονται θέσεις συμβασιούχων διδασκόντων ανάλογα με τις ανάγκες του Τμήματος. Τμήματα με περισσότερα από 20 μέλη ΔΕΠ, μπορούν να αποφασίσουν να μετατρέψουν θέσεις του προγραμματισμού, ή θέσεις που κενώνονται, σε θέσεις συμβασιούχων, μέχρι ποσοστό που καθορίζεται από τον Εσωτερικό Κανονισμό του ιδρύματος και δεν μπορεί να ξεπερνάει το 20% των μελών ΔΕΠ. Αυτό σημαίνει ότι η πίστωση παραμένει διαθέσιμη και το Τμήμα μπορεί να καλύψει τη θέση με ένα συμβασιούχο, για σύμβαση τουλάχιστον ενός εξαμήνου. Σε κάθε περίπτωση, ένα άτομο δεν μπορεί να συμπληρώσει σε Τμήματα της ίδιας Σχολής συμβάσεις συνολικής διάρκειας μεγαλύτερης από 3 χρόνια.

κανένα από τα ουσιαστικά ακαδημαϊκά, παιδαγωγικά και οικονομικά προβλήματα που συνδέονται με τη λειτουργία του συστήματος δωρεάν διανομής συγγραμμάτων. Η ενίσχυση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας πρέπει να αποτελέσουν τη βάση κάθε σχετικής πρότασης, σε συνδυασμό με την επιδότηση της αγοράς βιβλίων από τους φοιτητές.

Διάρκεια σπουδών

Πολύ μελάνι χύθηκε στη συζήτηση του 'προβλήματος των αιώνιων φοιτητών', αλλά μέσα στη φασαρία χάθηκε το πραγματικό πρόβλημα, που είναι ότι η πλειονότητα των φοιτητών έχουν ένα πολύ αργό ρυθμό προόδου στις σπουδές τους, ιδιαίτερα τα πρώτα έτη. Οι περισσότεροι, γύρω στο τρίτο έτος, προσπαθούν να επιταχύνουν, χωρίς όμως να έχουν ικανοποιητική γνώση των βασικών μαθημάτων, ώστε να μπορούν να παρακολουθήσουν τα πιο προχωρημένα. Αυτό οδηγεί σε απώλεια χρόνου των νέων στην πιο παραγωγική ηλικία, και στην αποδιοργάνωση και υποβάθμιση των σπουδών. Η προτεινόμενη θέσπιση ανώτατου χρόνου διάρκειας σπουδών, (η οποία στην πρόταση του Υπουργείου συνδυάζεται με ένα απίστευτο σενάριο επαναλαμβανόμενων εξετάσεων και εξεταστικών επιτροπών) δεν προσφέρει ένα αποτελεσματικό τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος, καθώς «τιμωρεί» πολύ αργά (το τέλος των εξι χρόνων είναι πολύ μακριά για ένα δεκαοκτάχρονο) αντί να προσπαθεί να παρέμβει στα κρίσιμα πρώτα στάδια των σπουδών.

Προτείνεται να δοθεί η δυνατότητα στα ιδρύματα να δημιουργήσουν, μέσω του Εσωτερικού Κανονισμού, ένα πλέγμα κινήτρων και πιέσεων το οποίο, σε συνδυασμό με την εξασφάλιση προϋποθέσεων πλήρους παρακολούθησης (π.χ. υποτροφίες για οικονομικά ασθενέστερους φοιτητές), να εξασφαλίζει την ομαλή πορεία των φοιτητών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών. Ταυτόχρονα πρέπει να διευκολύνεται η μετακίνηση σε άλλα προγράμματα φοιτητών που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα στο οποίο εισήχθησαν.

Εισαγωγή στα Πανεπιστήμια, Βάση εισαγωγής

Μεγάλο μέρος των εισακτέων, ακόμη και σε προγράμματα με υψηλή βάση εισαγωγής, δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για τις σπουδές στο Τμήμα εισαγωγής τους. Αυτό είναι ένα σύνθετο πρόβλημα, που σχετίζεται με τη λειτουργία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τις προσδοκίες της ελληνικής κοινωνίας από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, τη διαδικασία εισαγωγής σε αυτή και το τρόπο οργάνωσης των σπουδών στα πανεπιστήμια. Η θέσπιση της βάσης στις διαγωνιστικές, κατατακτήριες εξετάσεις εισαγωγής δεν αντιμετωπίζει τις σύνθετες αιτίες του προβλήματος. Μοναδικός στόχος αυτής της δημαγωγικής και αποπροσανατολιστικής ρύθμισης είναι ο περιορισμός του αριθμού των εισακτέων. Πιστεύουμε αντιθέτως ότι στις σύγχρονες συνθήκες στόχος του εκπαιδευτικού συστήματος οφείλει να είναι η μόρφωση του μεγαλύτερου δυνατού μέρους κάθε ηλικιακής ομάδας στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο. Προτείνουμε να αποσυρθεί το μέτρο και να εξεταστεί με σοβαρότητα σε βάθος η διαδικασία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μέχρι να γίνει

αυτό, προτείνουμε ως απαραίτητα μέτρα βελτίωσης του ισχύοντος συστήματος:

- Να καθορίζει κάθε Τμήμα τους συντελεστές βαρύτητας με τους οποίους θα προσμετρώνται τα μαθήματα των πανελληνίων για εισαγωγή σε αυτό.
- Να περιοριστεί σημαντικά ο αριθμός των προγραμμάτων που μπορούν να δηλώσουν οι υποψήφιοι στο μηχανογραφικό, ώστε οι επιλογές να εκφράζουν πραγματικές προτιμήσεις.
- Να τροποποιηθεί η διαδικασία επιλογής των θεμάτων στις πανελλήνιες, ώστε να είναι λιγότερο αυθαίρετα τα θέματα και περισσότερο συγκρίσιμα τα αποτελέσματα από έτος σε έτος.